

Venkov

INFORMAČNÍ PERIODIKUM
PROGRAMU ROZVOJE VENKOVA

Číslo 4 - duben 2012

- **Aktuální změny environmentálních podpor**
- **Program rozvoje venkova po roce 2013**
- **Osa II – zlepšování životního prostředí a krajiny**
- **Podpora ekologického zemědělství v CHKO**
- **Pozemkové úpravy chrání před povodněmi**

Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova:
Evropa investuje do venkovských oblastí

PROGRAM ROZVOJE VENKOVA

CELOSTÁTNÍ SÍŤ PRO VENKOV

Termínový přehled akcí s tematikou rozvoje venkova

Národní zemědělské muzeum pořádá folklorní výstavu

Česká republika: folklorní velmoc v srdci Evropy

Adresa: Národní zemědělské muzeum
Kostelní 44, Praha 7 – Letná

Uvedená výstava byla na podzim s úspěchem představena v budově Rady Evropy ve Štrasburku a měla vernisáž v Praze dne 15. března. Výstava, kterou vytvořilo Folklorní sdružení ČR, zachycuje ve fotografiích i textově bohatství českého, moravského a slezského folkloru a životnost folklorního dění v naší zemi. Hlavním tématem jsou lidové zvyky a obřady, lidová hudba, tanec i zpěv a lidové kroje. Závěrečná část je věnována činnosti Folklorního sdružení a nejdůležitějším folklorním akcím na území naší republiky. V počtu folklorních souborů, festivalů a slavností je Česká republika nejen evropskou, ale i světovou velmocí. Výstava potrvá do 15. září 2012

Podrobné informace naleznete na adrese: www.nzm.cz

Mezinárodní veletrh ENVIBRNO

mezinárodní veletrh techniky pro tvorbu
a ochranu životního prostředí

Místo konání: Výstaviště Brno

Termín konání: 24. až 28. dubna 2012

Jeden z mála veletrhů ve střední Evropě, který je zaměřen na technologie, výrobky a služby, které přispívají k ochraně a obnově životního prostředí.

Souběžně se konají odborné veletrhy URBIS INVEST a URBIS TECHNOLOGIE. Dochází tak k propojení navzájem se doplňujících témat – na jedné straně novinek a trendů v oborech komunálních a environmentálních technologií a služeb, na straně druhé regionálních inovačních strategií a rozvojových plánů. To vše v kontextu aktuálních potřeb veřejné sféry a nových možností všech oborů stavebnictví a technického zařízení budov. Zvýrazněná témata: Environmentální technologie a Nové technologie ve vodním a odpadovém hospodářství.

Podrobnější informace: www.bvv.cz

Odborná exkurze

Návštěva sýrárny

Místo konání: Horský statek Abertamy s. r. o.

Termín konání: 26. dubna 2012

Program připravila Krajská agentura pro zemědělství a venkov Ústecký kraj a v rámci připravované akce budou mít možnost partneři Celostátní sítě pro venkov (případně další zájemci) navštívit úspěšný projekt podpořený z Programu rozvoje venkova (Opatření osy I. 1.3 – Přidávání hodnoty zemědělských a potravinářských podniků).

Kontakt a bližší informace: KAZV Ústecký kraj
Ing. Ivana Mrázová, ivana.mrazova@mze.cz

Výstava a hodnocení hospodářských zvířat

Zemědělský den

Místo konání: Sovětice, okres Hradec Králové
zemědělský areál Zemědělské akciové společnosti Mžany, a. s.

Termín konání: 10. května 2012

Programem Zemědělského dne v Soveticích je především výstava a hodnocení hospodářských zvířat. V průběhu akce budou také představeny oceněné regionální potraviny a zajištěny ukázky práce včelařů; proběhnou různé odborné a tipovací soutěže; návštěvníci budou moci shlédnout výstavu s názvem **Rok na vsi**.

V rámci akce proběhne setkání partnerů Celostátní sítě pro venkov, kde budou mimo jiné představeny úspěšně realizované projekty Programu rozvoje venkova.

Kontakt a bližší informace: AZV Rychnov nad Kněžnou,
Ing. Tomáš Diblík, CSc.; tomas.diblik@mze.cz

Den země v Babiččině údolí aneb

Ratibořické ovčácké slavnosti

Místo konání: Babiččino údolí – Ratibořice

Termín konání: 28. dubna 2012

Na programu Ratibořické ovčácké slavnosti se již po čtvrté představí široké veřejnosti plemena ovcí a koz, práce s ovčáckým psem a pastva ovcí, která má velký význam v chráněném území a přínos v celoročním venkovním chovu. Nebude chybět ukázka stříhání ovcí, ukázka tradičních řemesel se vztahem k chovu ovcí a koz, návštěvníkům bude nabídnuta možnost ochutnávky i koupě ovčích a kozích sýrů. Zájemci se seznámí s úspěšnými projekty Programu rozvoje venkova a s akcemi, které připravují pracovníci Celostátní sítě pro venkov.

Kontakt a bližší informace: AZV Náchod,
Ing. Vlasta Ficková; vlasta.fickova@mze.cz

Putovní výstava **Má vlast 2012**

Místo konání: Praha – Vyšehrad

Zahájení výstavy: **Slavnostní setkání krajů 12. května 2012**

Vernisáž výstavy – Slavnostní setkání krajů naváže na zahájení festivalu Pražské jaro na Vyšehradě. Jednotlivé kraje představí své výstavní expozice a ochutnávku krajových specialit. Proběhne předání atributu akce – kamenného srdce Mé vlasti – partnerskému kraji nového ročníku – Plzeňskému kraji. Vedle krajských expozic se představí jednotlivě i obce, města a místní akční skupiny. Celý den bude probíhat doprovodný kulturní program.

V den slavnostního setkání budou všechny výstavní expozice Národní kulturní památky Vyšehrad a Královské kolegiální kapituly na Vyšehradě přístupné volně nebo za symbolické vstupné 1 Kč. Proběhnou komentované prohlídky Vyšehradu a Slavína. Výstava setrvá na Vyšehradě do 15. června, kdy se vydá na pouť po České zemi a také za její hranice.

Podrobnější informace: www.aefcz.org

Vážení čtenáři,
důležitou roli ve vztahu k jednotlivým složkám životního prostředí a krajiny hraje zemědělství a lesní hospodářství. Nešetrným obhospodařováním zemědělské půdy došlo v poslední době k prohloubení její degradace, narušení odtokových poměrů v území, k snížení druhové diverzity v krajině, a tím i narušení základních služeb agroekosystémů. Klíčovou roli pro udržitelné hospodaření s přírodními zdroji hraje **Společná zemědělská politika EU (SZP)**, jejíž součástí je i politika rozvoje venkova, zaměřená mj. také na environmentální problematiku, které je věnováno toto číslo Venkova. Z Programu rozvoje venkova jsou to ve stávajícím období zejména opatření osy II a specificky agroenvironmentální opatření, která jsou nejvíce zaměřena na podporu veřejných statků poskytovaných zemědělstvím a lesnictvím a jsou navíc významná i z hlediska svého plošného rozsahu a alokovaných finančních zdrojů. V rámci provádění AEO byl prokázán **pozitivní vliv na základní složky životního prostředí**, např. snižování vodní i větrné eroze půdy, zvyšování retence vody v krajině, zvyšování druhové různorodosti v zemědělských ekosystémech včetně schopnosti zmírňování klimatických změn. Environmentálními tématům bychom měli věnovat velkou pozornost i v budoucnosti. Důležité je najít takovou cestu k naplňování stanovených cílů, která zajistí **rovnováhu mezi ekonomickým rozvojem a zachováním životního prostředí**. Po roce 2013 bude na environmentální cíle kladen větší důraz než nyní. Reformovaná SZP by měla být zaměřena nejenom na standardní ochranu životního prostředí, ale i na zmírňování klimatických změn včetně využití inovačních technologií s cílem efektivně využít všech finančních prostředků poskytovaných z evropských fondů. Věřím, že české zemědělství a lesnictví v rámci možností tuto příležitost maximálně využijí.

Ing. Ivan Landa, CSC.,
ředitel odboru environmentálních
podpor PRV – MZe ČR

- 2** **Kalendárium**
Termínový přehled akcí s tematikou rozvoje venkova
- 3** **Editorial**
- 4** **Aktuální změny environmentálních podpor Programu rozvoje venkova**
- 5** **Potravinářský veletrh SALIMA Architektura a vzhled obce**
- 6-7** **Budoucnost PRV po roce 2013**
Rozhovor s Martinem Hlaváčkem, náměstkem ministra zemědělství
- 8** **Osa II Programu rozvoje venkova – zlepšování životního prostředí a krajiny**
- 9** **Faremní plánování**
– nový koncept pro poskytování dotací z AEO v ZCHÚ od roku 2014
- 10-11** **Chov skotu a koní**
v CHKO Bílé Karpaty
- 12** **Kalamita způsobená orkáne**
– obnova lesů v okolí Police n. Metují
- 13** **Revitalizace lesoparku v Táboře**
– dva revitalizační projekty příměstských rekreačních lesů
- 14** **Pozemkové úpravy**
jako účinný nástroj pro ochranu obcí před povodněmi
- 15** **Protierozní a vodohospodářská opatření**
Zajímavé projekty v rámci pozemkových úprav
- 16** **Ministerstvo zemědělství přenáší výstupy vědy a výzkumu z oblasti ochrany krajiny do praxe**
Restituce zemědělského a lesního majetku (publikace)
- 17** **Péče o půdu**
– nová podoba akreditace v poradenství
- 18** **Lesy Olomouckého kraje**
Oslavy lesa na Výstavišti Flora
Vějíř inspirací úspěšnými projekty
- 19** **Environmentální témata**
v aktivitách Celostátní sítě pro venkov
Příklady správného hospodaření ve zvláště chráněných územích (ZCHÚ)

6-7

8

10-11

14

19

*Snímek na titulní straně – Petra Lebedová
Z fotosoutěže pořádané KAZV v Ústeckém kraji: Náš venkov – příklady dobré praxe PRV*

Aktuální změny

environmentálních podpor Programu rozvoje venkova

Tato úvodní stránka, zaměřená na aktuální problematiku, se bude zabývat současnými změnami v agroenvironmentálních opatřeních (dále jen „AEO“), která patří svým plošným rozsahem a alokovanými finančními zdroji mezi významná opatření Programu rozvoje venkova ČR na období 2007 – 2013, podporující udržitelné hospodaření s důrazem na ochranu a zlepšení životního prostředí. Podrobněji se jednotlivými environmentálními podporami osy II budeme zabývat na straně 8, která je věnována hlavnímu tématu tohoto vydání.

Změny v Agroenvironmentálních opatřeních

Přestože jsou AEO hodnocena jako velmi úspěšná opatření, s velkou oblibou u zemědělců, bylo s ohledem na blížící se konec programového období a naplnění kapacity opatření přistoupeno k uzavření nových žádostí o zařazení do AEO. Na podzim loňského roku tak vešla v platnost novela nařízení vlády č. 79/2007 Sb., o provádění agroenvironmentálních opatření (AEO), kterou se, mimo jiné, **od roku 2012 zastavuje příjem nových žádostí** o zařazení do tohoto opatření. Hlavním důvodem je snaha, aby nedošlo k zadlužení nového programového období závazky ze stávajících AEO. Tím by se omezily možnosti podpory v rámci nového programového období. Přijatým omezením však nejsou nijak dotčeni stávající žadatelé zařazení v AEO, kterým jejich závazky nebudou nijak zkracovány, a nadále jim bude vyplácena podpora v rámci jimi uzavřených závazků.

Konec příjmu nových žádostí o zařazení do AEO se netýká titulu **Zatravňování orné půdy**. Z důvodu zachování komplexního přístupu Ministerstva zemědělství v boji proti erozi orné půdy byla možnost vstoupit do tohoto titulu ponechána ještě v letech 2012 a 2013. To umožní „hladký“ přechod do nového programového období, ve kterém bude ochrana půdy proti erozi hrát klíčovou roli.

S ohledem na důležitost AEO při obhospodařování travních porostů byla žadatelům, jejichž závazek v AEO skončil k 31. prosinci 2011 nebo skončí k 31. prosinci 2012, nabídnuta **možnost prodloužit svůj závazek do konce roku 2013 a plynule tak přejít do nového programového období**. Termín pro podání žádosti o prodloužení závazku u žadatelů končících v roce 2011 byl do 30. listopadu 2011. Každý dotčený žadatel byl o možnosti prodloužení závazku, včetně termínu podání žádosti, jmenovitě informován. Pro žadatele končící závazek v roce 2012 proběhne kolo příjmu žádostí o prodloužení na podzim letošního roku.

V této souvislosti byly pro zemědělce hospodařící na půdě pronajaté Pozemkovým fondem ČR domluveny speciální nájemní smlouvy po celou dobu trvání prodlouženého závazku. Žadatelé, kterých se tato možnost týkala, byli o této možnosti jmenovitě informováni.

Další, neméně důležitou a v minulosti již avizovanou změnou je **rozšíření kontrolního období pro zjišťování intenzity chovu hospodářských zvířat (VDJ)**. Tato změna se týká jak žadatelů v AEO, tak žadatelů o platby v znevýhodněných oblastech (LFA). Od roku 2012 je kontrolní období pro zjišťování VDJ prodlouženo z jednoho dne (31. července) na pastevní období od 1. června do 31. srpna. Žadatelé budou muset po celou dobu kontrolního období splňovat intenzitu VDJ v rozmezí 0,2 VDJ/ha travního porostu – 1,5 VDJ/ha veškeré zemědělské půdy žadatele. Nedodržení požadované intenzity v kterýkoli den kontrolního období bude považováno za porušení podmínek poskytnutí dotace a sankcionováno dle platných předpisů. Změny nastaly i v provádění dotačního titulu **Ekologické zemědělství**, konkrétně v podmínkách obhospodařování sadů zařazených do tohoto

dotačního titulu. V rámci zpřesňování podmínek byla definována povinnost údržby sadů sečí meziřadí a příkmenného pásu do 15. srpna, nebo pastvou s posečením nedopasků do 15. srpna. Zavedena byla též povinnost provádět řez korun ovocných stromů za účelem prosvětlení, v rozsahu dle zvolené pěstební technologie, do 15. srpna kalendářního roku. Rovněž sady zakládáné po 1. říjnu 2011 a zařazené do tohoto titulu mohou být založeny pouze uznaným množitelským materiálem odrůdy ovocného stromu, nebo keře (dle zákona č. 219/2003 Sb., o oběhu osiva a sadby, v platném znění). Pro založení sadu není možné použít podnož. Tyto změny zpřesňují podmínky obhospodařování sadů v rámci dotačního titulu Ekologické sady a pomohou k produkci kvalitního ovoce s vysokou přidanou hodnotou.

V roce 2012 také očekáváme **novelizaci nařízení vlády č. 103/2003 Sb.**, o stanovení zranitelných oblastí a o používání a skladování hnojiv a statkových hnojiv, střídání plodin a provádění protierozních opatření v těchto oblastech. Podmínky vycházející z tohoto nařízení jsou závazné i pro žadatele zařazené v AEO, a proto doporučujeme sledovat aktuální změny na portálu Ministerstva zemědělství <http://www.nitrat.cz>

Novelizace lesnických opatření osy II Programu rozvoje venkova

V současnosti jsou v procesu novelizace dvě nařízení vlády, která upravují podmínky pro poskytování dotací na lesnická opatření osy II. Jedná se o stanovení podmínek pro poskytování dotací na zachování hospodářského souboru lesního porostu v rámci opatření **Natura 2000 v lesích** (nařízení vlády č. 147/2008 Sb.) a o stanovení podmínek pro poskytování dotací na **Lesnicko-environmentální opatření** (nařízení vlády č. 53/2009 Sb.). V případě úspěšného schválení by mělo novelizované znění platit již pro příjem žádostí k 15. 5. 2012.

Hlavní změny

V novelách je zapracováno ukončení příjmu žádostí o zařazení nových žadatelů do opatření od roku 2014 v souvislosti s ukončením programového období PRV v roce 2013 a řešeno odstranění nedostatků v procesu administrace tak, jak to ukázala dosavadní aplikační praxe a zároveň se snižuje administrativní zátěž žadatelů (např. zrušením povinnosti předkládat výpis z katastru nemovitostí – u obou opatření).

Natura 2000 v lesích

Nově budou moci žádat o zařazení žadatelé pouze na ty porostní skupiny, které celou svou plochou leží v oblasti Natura 2000 (doposud platila podmínka, že musí porostní skupina ležet v oblasti Natura 2000 alespoň 50 % své plochy). U tohoto opatření bude snížena administrativní zátěž žadatelů i tím, že žadatelé již nebudou dokládat potvrzení Ministerstva životního prostředí o splnění podmínky pro zařazení do opatření, a to, že celá plocha porostní skupiny na lesním pozemku leží na území Natura 2000.

Lesnicko-environmentální opatření

Hlavní změnou je zrušení podmínky zakmenění. U nově zařazených žadatelů bude zakmenění alespoň sedm desetin kontrolováno pouze u víceetážových porostních skupin. U porostních skupin jednoetážových by měli žadatelé plnit tuto povinnost v souladu s lesním zákonem.

Ministerstvo zemědělství se zúčastnilo

potravinářského veletrhu SALIMA v Brně

Ministerstvo zemědělství se stejně jako v předchozích letech zúčastnilo komplexu mezinárodních potravinářských veletrhů SALIMA, MBK, INTECO a VINEX, které se konaly od 28. února do 2. března na brněnském výstavišti.

Tradiční veletrh SALIMA, nad jehož 28. ročníkem převzal záštitu ministr zemědělství Petr Bendl, je akce známá jak v řadách odborníků, tak u široké laické veřejnosti. Ministerstvo zemědělství prezentovalo na ploše 100 m² expozici, která byla laděna ve stylu selské lidové architektury. Vzhledově odkazovala na respektování tradic našeho venkova, ale návštěvníci u informačních pultíků diskutovali s odbornými pracovníky především o budoucnosti českého zemědělství. Vedle tradičních oborů jako je rostlinná a živočišná výroba bylo možno získat odpovědi na otázky z oblasti vinařství, potravinářství, ekologického zemědělství a dalších sektorů. V rámci expozice poskytovali odborné informace i zástupci Sekce rozvoje venkova, kteří informovali o aktivitách Programu rozvoje venkova, Operačního programu rybářství a odpovídali na dotazy v oblasti přímých plateb.

Veletrh byl také místem mnoha bilaterálních jednání a setkání představitelů různých organizací, svazů a podnikatelských subjektů. O rozvoji venkova, kvalitě potravin a akvakultuře zde například jednali ministři

a zástupci resortu zemědělství států Visegradské čtyřky, Bulharska, Rumunska a Slovinska.

V rámci odborného programu prvního dne konání veletrhu proběhla mezinárodní konference FOOD FORUM na téma „Cesty k udržení produkce potravin, kvalita potravin a rozvoj lokálních a regionálních trhů“. Účastníci diskutovali na téma bezpečnost potravin a dodržování závazných standardů při jejich výrobě. „Nadstandardní pozornost bezpečnosti potravin odlišuje evropské potraviny od ostatních, což je jejich velká výhoda v konkurenci na domácích i světových trzích“, uvedl při této příležitosti ministr Petr Bendl.

Architektura a vzhled obce

Zástupci Celostátní sítě pro venkov (CSV) v Olomouckém kraji spolu s pracovníky Školy obnovy venkova Olomouckého kraje uspořádali 29. 11. 2011 v Náměstí na Hané seminář pro starosty Olomouckého kraje na téma „Architektura a vzhled obce“.

Akce, které pořádá Krajská agentura pro zemědělství a venkov Olomoucký kraj v rámci aktivit CSV, mají nejenom informativní ráz, ale i osvětové a vzdělávací prvky. A tak tomu bylo právě v případě tohoto setkání.

Účastníci akce měli možnost seznámit se mimo jiné i s projekty Programu rozvoje venkova (především z III. osy) a jejich pozitivními (ale i negativními) dopady na vzhled a rozvoj obcí.

Již při přípravě projektů zaměřených na obnovu obcí je nutno dbát na to, aby venkov získal a v budoucnu si také udržel odpovídající vzhled, který je tradiční v našich regionech a navržené projekty byly v tomto duchu důsledně realizovány.

Na semináři v Náměstí na Hané představil Ing. arch. Jan Kruml účastníkům publikaci **Venkovské stavby** a ukázal plno příkladů dobré, ale hlavně špatné praxe, kdy se projekty na vesnicích realizují bez návaznosti na tradice a vzhled obce.

S odborným příspěvkem vystoupil rovněž Ing. Jaroslav Brzák, předseda celorepubliko-

vé komise v soutěži Vesnice roku pro zelenou stuhu a člen evropské komise Entente Florale v roce 2011. Jeho prezentace dala účastníkům ucelený pohled na možnosti, jak se starat o zeleň ve venkovských obcích a jaké zásady jejího dalšího rozvoje dodržovat. Ilustroval na obrázcích nejčastější funkční typy zeleně – náves, parčíky, uliční zeleň, předzahrádky, hřiště, hřbitovy a prvky územního systému ekologické stability. Také on poukázal na nejčastější chyby – nevhodnou druhovou skladbu, nevhodné vegetační prvky, příliš hustý spon, chyby při zakládání a následné péči o porost atp. Příklady dobré i špatné praxe byly nejen z našich vesnic, ale i z evropských, a to z Německa a Holandska. Akce tohoto typu upozorňují partnery Celostátní sítě pro venkov na to, že při přípravě projektu zaměřeného na obnovu a rozvoj obcí je třeba **brát v úvahu veškeré aspekty, které mohou mít dopad na budoucí vzhled obce**. Setkání zároveň umožňují diskusi s odborníky a výměnu zkušeností a partnery Sítě.

Ing. Kateřina Mračková, KAZV Olomoucký kraj

Příklady častých chyb:

Nevhodná druhová skladba a vegetační prvek.

Nepřiměřená péče.

Budeme prosazovat priority České republiky

Rozhovor s náměstkem ministra zemědělství Ing. Martinem Hlaváčkem

Současné období je ve znamení dokončování úkolů z programového období Evropské unie pro léta 2007 – 2013. Je to důvod pro shrnutí dosažených výsledků a zejména pro zamýšlení nad dalším časovým úsekem, který z hlediska Programu rozvoje venkova bude následovat.

Požádali jsme proto náměstka ministra zemědělství pro zemědělskou a rybářskou politiku Evropské unie, Ing. Martina Hlaváčka, o odpovědi na několik otázek z této oblasti.

• Blíží se konec programovacího období 2007 – 2013. Jak hodnotíte plnění Programu rozvoje venkova do současné doby?

Letošním rokem jsme vstoupili do poslední třetiny programového období 2007-2013. Program rozvoje venkova ČR zaznamenává ze strany žadatelů obrovský zájem, díky tomu jsou prostředky PRV velmi dobře čerpány. Ke konci roku 2011 bylo v rámci PRV schváleno téměř 60 tisíc žádostí o dotaci představující téměř 2,5 mld. EUR. Tato částka představuje 68 % z celkového rozpočtu PRV. Přibližně 2 mld. EUR, tedy 55 % z celkového rozpočtu, již bylo proplaceno.

• Jaké je čerpání podle jednotlivých prioritních os programu?

Nejlépe se čerpá v rámci osy I Zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví, kde je již zazávazkováno 82 % rozpočtu a přibližně 50 % rozpočtu na tuto osu je již proplaceno. V rámci osy II Zlepšování životního prostředí a krajiny jsou realizována zejména nároková opatření, kde dochází k průběžnému čerpání prostředků rozložených do jednotlivých let 2007 – 2013, čemuž odpovídá 62 % zazávazkovaných a proplacených finančních prostředků. Prostřednictvím takto vyplacených finančních prostředků bylo podporováno zejména zvýšení biologické rozmanitosti, zemědělské a lesnické systémy s vysokou přidanou hodnotou, ochrana vody a půdy a v neposlední řadě také kompenzovány nepříznivé podmínky k zemědělskému hospodaření. Osa III Kvalita života ve venkovských oblastech a diverzifikace hospodářství venkova je již ze 70 % zazávazkována a 46 % finančních prostředků již bylo vyplaceno žadatelům. Osa IV LEADER je realizována prostřednictvím místních akčních skupin. Finanční alokace jsou pro MAS nastavovány na každý rok zvlášť, a také zde už je 60 % finančních prostředků zazávazkováno a 36 % proplaceno. Souhrnný přehled je zřejmý z uvedené tabulky.

• Je možné již nyní, na základě výsledků realizace PRV formulovat naše přístupy k nastávajícímu období 2014 + ?

V rámci cílů pro budoucí Společnou zemědělskou politiku po roce 2013, definovaných Evropskou komisí, budeme prosazovat priority České republiky tak, aby byla maximálně posílena konkurenceschopnost a životní úroveň v ČR při současném zachování parametrů udržitelného rozvoje. ČR vnímá pozitivně možnost flexibilní volby priorit a opatření podle potřeb členského státu. Zrušení stávajícího systému os na jednu stranu zefektivní programování, nicméně vnímáme riziko složitějšího vykazování příspěvku jednotlivých opatření k naplňování cílů jednotlivých priorit v rámci monitoringu i z hlediska vykazování finančního provádění.

• Významným aktérem rozvoje venkova je Celostátní síť pro venkov. Jak se osvědčila její struktura a organizace?

Celostátní síť pro venkov funguje od svého zřízení více jak 3 roky. Za dobu svého působení byly naplněny všechny cíle a priority tak, jak nám ukládá Evropská komise.

Síť má charakter komunikační platformy, která umožňuje všem aktérům věnujícím se problematice rozvoje venkova a zemědělství, zapojit se prostřednictvím svých projektů a námětů na národní a regionální úrovni do diskuze a pomoci tak s řešením určitého problému ve svém regionu. Struktura a organizace Sítě byla založená na systému práce ze spodu, kdy jakýkoliv aktér rozvoje venkova může prostřednictvím Sekretariátu Sítě (jehož funkci vykonávají krajské a okresní Agentury pro zemědělství a venkov) na regionální úrovni postupovat své návrhy výše a zasazovat se tak o zlepšení života na venkově. Tím Celostátní síť pro venkov vytváří vhodné podmínky pro partnerství mezi veřejným a soukromým sektorem, poskytuje prostor pro výměnu poznatků, osvědčených postupů a zkušeností a podporuje tak partnerství na národní a mezinárodní úrovni.

• Můžete uvést některé konkrétní a nejzávažnější údaje o činnosti Sítě?

V rámci aktivit Sítě proběhlo od roku 2009 na národní a regionální úrovni více než 600 setkání, seminářů, workshopů a propagačních akcí, kde si jednotliví partneři, působící ve venkovském prostoru, vyměnili své zkušenosti na různá témata týkající se problematiky rozvoje venkova a zemědělství a došlo k propagaci jednotlivých opatření Programu rozvoje venkova. Za zmínku stojí např. každoročně pořádaná národní konference Venkov, mezinárodní setkání aktérů pracujících metodou Leader – LeaderFEST a také prezentace Sítě a jejich partnerů v rámci výstavy Země životelka.

Osa	Rozpočet (EUR)	Počet schválených žádostí/projektů (ks)	Schváleno (EUR)	Počet proplacených žádostí/projektů (ks)	Proplaceno (EUR)	% uzavřených závazků z rozpočtu	% proplacených prostředků z rozpočtu
I Zlepšení konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví	858,4 mil.	13 000	702 mil.	8 752	425,7 mil.	82%	50%
II Zlepšování životního prostředí a krajiny	1 945,7 mil.	129 000 žádostí/ 39 350 žadatelů	1 209 mil.	128 849 žádostí/ 39 267 žadatelů	1 201 mil.	62%	62%
III Kvalita života ve venkovských oblastech a diverzifikace hospodářství venkova	645,9 mil.	3 200	455 mil.	2 258	300 mil.	70%	46%
IV Leader	202 mil.	3 800	120 mil.	2 930	72 mil.	60%	36%
V Technická pomoc	18 mil.	300	6,6 mil.	229	4 mil.	36%	24%
Celkem	3 670 mil.	59 650	2 493 mil.	53 436	2 003,7 mil.	68%	55%

• **Na podzim bylo publikováno nové nařízení pro podporu z Evropského zemědělského fondu rozvoje venkova. Jaké nové prvky zde můžeme nalézt ve vztahu k současnému období?**

Zásadní změnou je zařazení PRV do konceptu tzv. Společného strategického rámce (SSR), v rámci kterého by měly být komplementárně spolu s ostatními fondy naplňovány cíle a priority strategie Evropa 2020. Tyto cíle budou obsahem tzv. Partnerské smlouvy, což je dohoda mezi členskými státy a EK, zahrnující kvantifikované cíle a klíčové aktivity jednotlivých programů, kterými budou tyto cíle plněny. S tím souvisí i navržený systém ex-ante kondicionalit, tj. požadavků, který musí každý členský stát naplnit jako podmínku pro čerpání prostředků Evropské unie. Dalším prvkem je zavedení výkonnostní rezervy a s tím souvisejících tzv. milníků, podle nichž bude EK hodnotit naplňování předem stanovených cílů a které budou rozhodující pro uvolnění finančních prostředků v plném rozsahu.

• **Jak navržená opatření korespondují s potřebami v České republice?**

Co se týká výtku jednotlivých opatření, navržená opatření v zásadě korespondují s prioritami a potřebami ČR v oblasti zemědělství a navazujících sektorů i v oblasti rozvoje venkovských území, nicméně v řadě dílčích podmínek usilujeme o jejich úpravu tak, aby byly pro ČR, vzhledem k jejím specifickým, co nejvíce příznivější.

Zároveň probíhají podrobné analýzy potřeb jak zemědělství a souvisejících sektorů, tak potřeb malých venkovských obcí, aby byla vybrána taková opatření k řešení potřeb, která přinášejí největší efekt. Vzhledem ke skutečnosti, že v novém programovém období je II. pilíř SZP - rozvoj venkova začleněn do společného strategického rámce spolu se strukturálními fondy, je nesmírně důležité koordinovat zaměření podpor tak, aby byla zajištěna maximální synergie a multiplikační efekt s ostatními nástroji.

Ministerstvo zemědělství za tímto účelem zavedlo systém přípravy a koncepce budoucího období, který je založen na principu fungování odborných týmů, jejichž výstupy jsou konfrontovány s diskusními fóry za účasti nevládních organizací. Jejich výstupem bude definování nevhodnějších opatření nejlépe reflektujících potřeby ČR při zachování vyváženosti priorit posilování konkurenceschopnosti, životního prostředí a potřeb venkova.

• **Jaké budou podmínky pro financování rozvoje venkova v nastávajícím období?**

Co se týče výše finančního rozpočtu, který bude směřovat do II. pilíře SZP – tedy na rozvoj venkova, dá se pro období 2014-2020 předpokládat spíše nižší částka, než byla uvolněna pro stávající období (stávající příspěvek EK je cca 2,8 mld. EUR na sedmileté období). Rozpočet pro jednotlivé členské státy bude vycházet nejen z objektivních kritérií (statistických dat, která popisují význam zemědělství a venkovských území v členských státech), ale i z dosavadních výsledků. Příznivost kritérií je pro ČR velmi nízká, tzn., že váha dosavadních výsledků bude pro ČR zásadní.

• **Jak se šest nových priorit pro rozvoj venkova projeví v podmínkách ČR?**

Toto je otázka právě probíhajících analýz, jak jsem zmínil výše a já věřím, že se je podaří implementovat maximálně výhodným způsobem pro ČR.

• **Jak budou podporovány v novém období investice do hmotného majetku - zvyšování výkonnosti zemědělských podniků, rozvoj infrastruktury (přístup k zemědělské a lesní půdě, pozemkové úpravy), environmentální závazky... a v jakém rozsahu?**

Náměstek ministra zemědělství Ing. Martin Hlaváček

Konkrétní podobu nastavení podmínek zatím nemohu předjímat, nicméně návrh nařízení nám umožňuje v zásadě pokračovat v dosavadní podpoře investic s určitými omezeními a překážkami, které se snažíme na bruselském poli co nejvíce eliminovat – jako je např. omezení velikosti podniku v případě podpory restrukturalizace či ztížené podmínky nastavení veřejné podpory v případě infrastruktury či pozemkových úprav. Z návrhu nařízení dále vyplývá, že minimálně 25 % rozpočtu z EAFRD bude vyčleněno na opatření směřující k zmírnění klimatických změn, přizpůsobení se této změně a obhospodařování půdy. Konkrétně je navrhováno Agroenvironmentální-klimatické opatření, opatření Ekologické zemědělství a opatření Platby ve znevýhodněných oblastech.

• **Která opatření podpoří základní služby a obnovu obcí ve venkovských oblastech?**

Na podporu základních služeb a obnovy obcí je určeno opatření Základní služby a obnova vesnic ve venkovských oblastech. Toto opatření umožňuje podporu plánů a strategií, realizaci drobné infrastruktury, podporu občanské vybavenosti a služeb a dále podporu využití kulturního a přírodního potenciálu venkova.

• **Je možné uvést některá specifika s ohledem na významné oblasti např. v péči o krajinu nebo ochranu před povodněmi, vodní a lesní hospodářství?**

V oblasti péče o krajinu lze za stěžejní považovat Agroenvironmentální-klimatické opatření, prostřednictvím kterého lze motivovat zemědělce k zavádění a používání zemědělských postupů slučitelných s ochranou životního prostředí, krajiny a jejich vlastností, přírodních zdrojů, půdy a genetické rozmanitosti.

V souvislosti s klimatickými změnami se do popředí zájmu veřejnosti dostává rovněž problematika ochrany před povodněmi. Ke stabilizaci hydrologických podmínek v krajině přispívá jak opatření Zalesňování tak i Agroenvironmentální-klimatické opatření, v rámci kterého lze podporovat např. zatravňování orné půdy nebo pěstování meziplodin, což vede k minimalizaci sezónních nedostatků vody a zabránění krátkodobému zvýšení průtoků v tocích.

• **Jak se díváte na možnost rozšíření a využití iniciativy LEADER včetně uplatnění v rámci ostatních podpůrných programů EU?**

Rozšíření využití metody LEADER v rámci všech fondů SSR velmi vítáme. Její realizace napříč fondy zvýší synergičtý efekt projektů realizovaných prostřednictvím této metody. V rámci EZFRV budeme usilovat, aby metodou LEADER bylo pokryto celé venkovské území ČR. Za zcela zásadní považujeme vycházet ze stávající struktury místních akčních skupin v rámci EZFRV 2007-2013 a jejich právního základu z hlediska budoucích oprávněných příjemců ze všech fondů EU.

Osa II Programu rozvoje venkova

- zlepšování životního prostředí a krajiny

Osa II Programu rozvoje venkova České republiky na období 2007 – 2013 obsahuje tři priority. Její váha na celkové finanční alokaci Evropského zemědělského fondu pro venkov (EAFRD) činí 54,4 %. Celkový rozpočet veřejných zdrojů na osu II za celé programové období je 1 945 738 851 EUR.

Do konce roku 2011 bylo proplaceno na plošná opatření 1 188 mil. EUR celkem 32 306 žadatelům a 12,4 mil. EUR bylo proplaceno 218 žadatelům na projektová opatření. Lze tedy konstatovat, že na opatření zlepšující životní prostředí a krajinu již bylo proplaceno 62 % vyčleněných finančních prostředků.

Hlavní priority

První prioritou osy II je **biologická rozmanitost, zachování a rozvoj zemědělských a lesnických systémů s vysokou přidanou hodnotou a tradičních zemědělských krajin**. Priorita podporuje zemědělské postupy vedoucí k zvyšování biodiverzity v krajině a opatření jsou zaměřena na ochranu přírodních zdrojů. Je na ní alokováno 80,10 % prostředků osy II.

Další prioritou je **ochrana vody a půdy**. Tato priorita podporuje zejména zachování jakosti povrchových a podzemních vodních zdrojů pomocí vhodných zemědělských systémů. V rámci osy II je na ni určeno 14,76 % prostředků.

Třetí prioritou je **zmírňování klimatických změn**. Priorita podporuje snižování emisí skleníkových plynů a zachování funkce lesů. Podíl priority na celkovém objemu osy II činí 5,14 %.

Podpora udržitelného hospodaření

Větší část finančních prostředků osy II je směřována na opatření zaměřená na udržitelné hospodaření na zemědělské půdě. Do této skupiny patří čtyři opatření.

Platby za přírodní znevýhodnění poskytované v horských oblastech a platby poskytované v jiných znevýhodněných oblastech (LFA).

Podpory na opatření „Méně příznivé oblasti“ jsou vypláceny na travní porosty a mají nejen charakter ekonomicko-sociálních podpor směřujících k udržení příjmové stability zemědělců hospodařících v horších přírodních podmínkách, ale také povahu restrukturalizačního opatření, které podporuje chov skotu a dalších hospodářských zvířat, využívajících travní porosty.

Podpora je poskytována celkem ve třech typech méně příznivých oblastí, které jsou vymezeny na základě konkrétních kritérií.

Jedná se o horské oblasti, ostatní méně příznivé oblasti (nízká výnosnost půdy) a oblasti se specifickými omezeními (nízká výnosnost půdy, vysoká sklonitost pozemků).

Agroenvironmentální opatření

Opatření má za úkol podpořit způsoby využití zemědělské půdy, které jsou v souladu s ochranou a zlepšením životního prostředí, krajiny a jejich vlastností. Dále podporuje zachování obhospodařovaných území vysoké přírodní hodnoty, přírodních zdrojů, biologické rozmanitosti a údržbu krajiny. Toto opatření se skládá ze třech podopatření:

Podopatření Postupy šetrné k životnímu prostředí podporuje zemědělce, kteří hospodaří v souladu s pravidly ekologického zemědělství nebo integrované produkce.

Podopatření Ošetřování travních porostů je zaměřeno na obhospodařování travních porostů podle specifických požadavků daného biotopu.

Podopatření Péče o krajinu je zaměřeno na podporu přírodě blízkému hospodaření na orné půdě.

Zalesňování zemědělské půdy

Opatření umožňuje zemědělcům, popřípadě vlastníkům zemědělské půdy, získat podporu na zalesnění jejich pozemků. Tato podpora vytváří prostor pro diverzifikaci výroby

a snižuje podíl zornění půdy, a to bez rizika zvýšení podílu neobhospodařované zemědělské půdy. Žadatel může žádat o dotaci na založení lesního porostu, dotaci na péči o založený porost a o náhradu za ukončení zemědělské výroby na zalesněném zemědělském pozemku.

Platby v rámci oblastí Natura 2000 na zemědělské půdě

Opatření je zaměřeno na podporu zemědělců hospodařících v oblastech Natura 2000 a současně v 1. zónách NP a CHKO, kteří hospodaří na druhově bohatých společenstvích luk a pastvin. Na těchto lokalitách je ze zákona omezeno hnojení, a proto existuje hrozba, že zde zemědělci upustí od hospodaření a tyto lokality budou zarůstat. Cílem je přispět k zachování venkovské krajiny, podpořit systémy hospodaření šetrné k životnímu prostředí a pomoci zajistit pro zemědělce odpovídající úroveň příjmů.

Na lesní půdě jsou zaměřena čtyři opatření, která podporují zlepšení dřevinné skladby lesních porostů, jejich obnovu po případných kalamitách (větrné kalamity, povodňové situace) a neproduktivní investice v lesích (turistické stezky, mobilář).

Platby v rámci oblastí Natura 2000 v lesích

– toto opatření podporuje zachování stávajícího porostního typu hospodářského souboru resp. optimální druhové skladby (listnaté a jedlové porosty a tzv. nízký les) lesních porostů v soukromém vlastnictví na území Natura 2000.

Lesnicko-environmentální platby – podpora je poskytována na pěstování porostů

(Pokračování na str. 9)

Faremní plánování

- nový koncept pro poskytování dotací z AEO v ZCHÚ

Agroenvironmentální opatření (dále jen „AEO“) představují stěžejní část environmentálních podpor Programu rozvoje venkova, ať už z hlediska jejich zaměření, tak vzhledem k jejich geografickému pokrytí i objemu finančních prostředků.

S přípravou programového období (2014 – 2020) jsou jednak optimalizovány podmínky nastavení systému AEO a zároveň jsou diskutovány možnosti zavedení konceptu tzv. faremního plánování.

Tento koncept je již rozvíjen v řadě evropských zemí jako je Velká Británie, Rakousko, Irsko, Nizozemí apod. Příklon k takovému systému je jednoznačně spojen se zvýšeným zájmem o ochranu životního prostředí ve vztahu k zemědělskému hospodaření, ke kterému obecně směřuje reformovaná Společná zemědělská politika.

Faremní plánování je založeno na spolupráci farmáře a vyškoleného akreditovaného poradce, který je schopen odborně vyhodnotit stav přírodního prostředí na farmě se zohledněním možných dopadů na hospodaření podniku. Osobním přístupem poradce je možné identifikovat cenná stanoviště a vybrat z nabídky AEO takové tituly, které budou nejlépe odpovídat místním podmínkám.

Příprava faremního plánu zároveň není odtržena od reálných hospodářských výsledků farmy. Naopak, zemědělec je v průběhu tvorby faremního plánu seznámen s možnými dopady souvisejícími se změnami hospodaření vázanými na jednotlivé předem definované tituly. Tento systém by měl zemědělci pomoci s administrací žádostí o dotaci včetně jednání s orgány ochrany přírody. Zároveň by koordinovaným přístupem k vymezení AEO mělo dojít k optimalizaci jejich prostorové distribuce v krajině.

Zpracování samotného faremního plánu předchází terénní průzkum, mapování a zjištění možností a limitů území i farmy samotné (potřeby, zaměření, hospodářské výsledky apod.). Jelikož faremní plán bude vznikat úzkou spoluprací mezi zemědělcem a poradcem, může napomoci objasnění smyslu a cílení jednotlivých managementů a harmonizaci zájmů ochrany přírody, zemědělského hospodaření a konkurenceschopnosti podniku. Výsledkem bude plán, který bude sítý

přímo na míru dané farmě. V plánu budou pozemky rozděleny do kategorií s různými formami hospodaření a plán poskytne detailní návod, jak efektivně pečovat o konkrétní plochy farmy. Zemědělec tak získá jednoduchý přehled o tom, na co a kde může žádat dotace.

Koncept faremního plánování je připravován v rámci spolupráce všech klíčových institucí a zainteresovaných subjektů a vzniká zároveň s přípravou budoucí podoby AEO. Jeho cílem je mimo jiné zajistit efektivní vynaložení finančních prostředků. V loňském roce zadalo Ministerstvo zemědělství pilotní ověření prozatímních výsledků příprav, které přinesou zásadní poznatky z praxe.

Tento koncept by měl být zaveden od roku 2014 a měl by se vztahovat na podniky hospodařící ve zvláště chráněných územích a na území národních parků, kde je možné realizovat nadstavbové managementy AEO. Jeho předností je také fakt, že není nutné výrazně měnit současný systém AEO. Jedná se spíše o doplnění spojovacího článku mezi státem a zemědělcem. Kromě výše uvedených přínosů by měl tento koncept rovněž přinést větší informovanost o smyslu agroenvironmentálních plateb a zvýšit důvěru mezi státem a zemědělcem.

Terénní průzkum a mapování
Zdroj: DAPHNE CR – Institut aplikované ekologie (2011)

Příprava mapových podkladů faremního plánování
Zdroj: DAPHNE CR – Institut aplikované ekologie (2011)

(Dokončení ze str. 8)

odpovídající druhové a prostorové skladby a na zajištění udržení a rozvoje biodiverzity v soukromých a obecních lesích. Jedná se o posílení zastoupení melioračních a zpevňujících dřevin, které se vyznačují vyšší tolerancí ke škodlivým činitelům a melioračními účinky na půdu.

Obnova lesního potenciálu po kalamitách a zavádění preventivních opatření – prostřednictvím tohoto opatření mohou vlast-

níci a nájemci lesů provádět obnovu lesních porostů po přírodních kalamitách např. odstraňování poškozených porostů, přípravu ploch před obnovou, umělou obnovu sadbou. Žadatelé mohou dále financovat preventivní opatření proti přírodním kalamitám např. protipovodňová opatření na drobných vodních tocích a v jejich povodích a protierozní opatření a odstraňování škod způsobených povodněmi jak na drobných vodních tocích, tak na lesních cestách a souvisejících objektech.

Neproduktivní investice v lesích – opatření podporuje činnosti vedoucí ke zvyšování společenské hodnoty lesů, které zároveň přispívají k ochraně vod, půd a lesního prostředí. Jedná se např. o výstavbu a rekonstrukci stezek pro turisty. Lze podporovat opatření vedoucí k usměrňování návštěvnosti území (informační tabule, odpočinková stanoviště), opatření k zajištění bezpečnosti návštěvníků (mostky, lávky, zábradlí) a opatření k údržbě lesního prostředí (odpadkové koše).

Chov skotu a koní v Bílých Karpatech

Podpora ekologického zemědělství v chráněné krajinné oblasti

KVATRO-EKOSTATEK, spol. s r. o. ve Velké nad Veličkou vznikl v roce 2000. Nachází se v oblasti Bílých Karpat, což je Chráněná krajinná oblast a je zde zachováno velmi čisté životní prostředí. Produkce statku je proto ekologicky vyrovnaná a velmi zachovalá.

Statek se zabývá ekologickým zemědělstvím, chovem skotu a koní, produkcí sena a aktivně podporuje Jezdecký klub Kvatro-ekostatku, který se mimo jiné zaměřil na obnovu jezdecké turistiky.

Přístup majitelů k hospodaření v Chráněné krajinné oblasti Bílé Karpaty je charakterizován sloganem, který najdete na webových stránkách statku: „Chov skotu a prodej a chov koní není pouze naší obživou, ale také zálibou a srdeční záležitostí!“

Na pěstování sena a zemědělskou výrobu získal Kvatro-ekostatek, spol. s r. o. certifikát ekologického zemědělství. Statek má celkem 941 ha travních porostů, z toho 886 ha ve zvláště chráněných územích. V rámci své činnosti proto využívá řadu podpor v rámci II. osy Programu rozvoje venkova, zejména dotační tituly v rámci Agroenvironmentálních opatření (AEO) k ošetřování travních porostů (opatření II. 1. 3.). Dále využívá podpory pro znevýhodněné oblasti LFA (celkem pro 644 ha - opatření II. 1. 1.) a platby v oblastech Natura 2000 na zemědělské půdě (pro 376 ha - opatření II. 1. 2.).

Hlavní činnosti statku

Farma statku se zabývá především **chovem kvalitního masného skotu**, který probíhá tradičním způsobem na velkých pastvinách. Výsledkem je chutné maso ve vysoké bio kvalitě, což není pro Kvatro-ekostatek jen prázdná fráze – certifikát ekologického zemědělství zde berou jako základní dokument, který se snaží neustále překonávat. Doplnkovou nabídkou činnosti statku je **prodej ekologického lučního sena** a senáže. Luční ekologické seno statek prodává jak v sezóně, tak ze skladů mimo sezónu. Dodávané seno je vhodné i pro bio chov a větší objemy sena či

senáže po domluvě dovezou nejen do přilehlého okolí, ale zajistí odvoz v rámci celého regionu Jihomoravského kraje.

Koncepce chovu koní, která vhodně doplňuje základní chov skotu, vychází z jedinečnosti prostředí luk Bílých Karpat. Čisté prostředí a rozsáhlý prostor umožňuje odchov kvalitních jedinců různých plemen. Zájemcům o chov koní doporučí (podle jejich představ a možností) vhodné plemeno. Návštěvník statku může vedle krásy koní ocenit i jedinečnost karpatského regionu.

Aktivity Jezdeckého klubu Kvatro-ekostatku Velká nad Veličkou, o. s. se neomezují pouze na klasické jezdecké a výukové programy. Zaměřili se také na obnovu tradice jezdecké turistiky oblasti Horňácka a Záhoří. Pro tuto aktivitu čerpali z mikroprojektu, který byl realizován v roce 2010 a jehož cílem bylo obnovení přeshraniční spolupráce jezdeckých klubů Moravy a Slovenska. Mikroprojekt byl spolufinancován Evropskou unií z prostředků fondu mikroregionů spravovaného regionem Bílé Karpaty.

Význam podpůrných opatření

Kvatro-ekostatek ve Velké nad Veličkou hospodaří ve skutečně extrémních podmínkách chráněného území a přitom patří mezi významné chovatele skotu a koní. Oslovili jsme proto ředitele společnosti **Ladislava Karáska** a požádali jej o odpovědi na několik otázek. Zajímá nás především jeho názor na význam podpůrných opatření Programu rozvoje venkova (II. osa) pro zemědělce, kteří působí v území, kde je jejich pozice určitým způsobem znevýhodněna.

• Napomáhají, podle Vašich zkušeností, agroenvironmentální opatření k citlivému hospodaření a uchování cenné krajiny CHKO Bílé Karpaty?

Mohu potvrdit, že agroenvironmentální opatření pomáhají citlivému hospodaření i uchování cenné krajiny naší chráněné oblasti. V Chráněné krajinné oblasti se nesmí používat anorganická hnojiva a dusík, což vytváří prostor pro růst chráněných bylin, zachovává se ráz přírody a je to všeobecně pozitivním prvkem pro chov skotu, kterým se převážně zabýváme.

- Dají se využít specifické formy sklizně v chráněné oblasti?

Napomáhá tzv. systém mozaikovitě sklizně, kdy se na louky vjíždí postupně zhruba s měsíčním intervalem a sklízí se v podstatě šachovnicovým způsobem, což je ekologické a umožní to broukům i hmyzu přežít v různě vzrostlém travnatém porostu. Z hlediska ekonomiky je to však náročnější (na jeden pozemek jedete čtyřikrát) a vzniká v podstatě nová síť přístupových cest, což není z pohledu tvorby krajiny žádoucí.

- V čem podle Vás spočívají přednosti ekologického zemědělství?

Ekologické zemědělství chápeme jako moderní formu obhospodařování půdy bez používání chemických vstupů. Je to činnost bez nepříznivých dopadů na životní prostředí, na zdraví lidí i hospodářských zvířat. Protože náš statek působí v chráněném území, není pro nás vlastně jiná cesta, než rozvíjet ekologický charakter zemědělské výroby. Tento systém nám umožňuje produkovat vysoce kvalitní skot, který je chován pod širým nebem, žije se jen biologicky kvalitní pastvou nebo stejně kvalitním senem a kromě lizu, který je však certifikovaným produktem na bázi přírodních látek, dostává pouze čisté přírodní zdroje potravy.

To je bezesporu pozitivum. Ekologicky produkováné maso není tolik náročné na vstupy, protože odpadají náklady spojené s ustájením a návazným provozem. Je škoda, že z tohoto hlediska se nám nedaří prosadit, proti vůli zpracovatelů, jeho nižší cenu, což paradoxně omezuje konkurenceschopnost tohoto bioproduktu.

- Které věci by bylo vhodné upravit či doplnit v rámci podpory hospodaření zemědělců ve vašich podmínkách?

Domnívám se, že pro zemědělce existuje řada podpůrných programů a opatření, které jim vymezují prostor. Podmínky pro jejich využití však vychází spíše z úřednických nastavených parametrů, které se mnohdy nedají dodržet – chtěli by to někdy více selského rozumu a dát prostor pro rozhodnutí o využití podpory samotným zemědělcům.

Základní charakteristiky dotačních titulů AEO, zaměřených na ošetřování travních porostů, do kterých žadatel KVATRO-EKOSTATEK vstoupil:

Mezofilní a vlhkomilné louky (B2)

Jako mezofilní označujeme louky, jejichž místní podmínky, především obsah živin, vlhkost a půdní reakce, se pohybují v průměrných hodnotách. Jsou to louky nížin a pahorkatin, na kterých je častou travinou ovsík vyvýšený nebo podhorské louky, ve kterých převažují trávy nižšího vzrůstu, zejména kostřavy. Mezofilní a vlhkomilné louky jsou pestrá společenstva, schopná produkovat i při šetrném hospodaření značné množství biomasy.

Horské a suchomilné louky (B3)

Horské louky najdeme ve všech horských a podhorských polohách, většinou na chudých, kyselých půdách. Tvoří je především nižší, často trsnaté druhy trav (smilka) a horské byliny (jestřábníky). Suchomilné louky jsou porosty s převahou nižších trav (kostřava žlábkatá, ostřice nízká, ostřice drobná) v suchých a teplých oblastech, na výslunných svazích, ale i v chladnějších a vlhčích polohách, pokud je půda dosti vysychavá.

Ptačí lokality na travních porostech - hnízdiště chřástala polního (B6)

Chřástal polní je ohroženým ptačím druhem, jehož početnost v celé Evropě velmi rychle klesá. Prostředím, kde chřástal dokáže hnízdit a přežít, jsou vlhké louky. Lokality, na nichž se tento vzácný a velmi zajímavý pták ještě vyskytuje je třeba obhospodařovat se zvláštním ohledem na jeho potřeby.

Druhově bohaté pastviny (B8)

Mnohá zvláště chráněná území chrání druhově bohatá společenstva pastvin. Většinou jde o bývalé obecní pastviny na málo produktivních půdách, kde se v minulosti pásly především ovce a kozy. Po zániku pastvy se dříve běžné byliny, které vyžadují pravidelné spásání, staly opravdovou raritou – např. vstavač kukačka nebo všivec ladní. Zároveň s těmito rostlinnými společenstvy přišli o svůj životní prostor na ně vázaní motýli, střívkáci, mravenci a řada dalších živočichů.

Podmáčené a rašelinné louky (B4)

Trvale podmáčené a rašelinné louky se vytvořily na místech se zvýšenou hladinou podzemní vody. Díky pravidelnému kosení hostí dnes tyto louky řadu ohrožených rostlinných druhů – např. prstnatec májový, nebo kosatec sibiřský. Stejně tak jsou ale nezbytné pro celou řadu živočichů. Pro chřástala, bekasinu, rosničku, skokana zeleného či modráška bahenního to jsou místa, kde mohou hnízdit, klást vajíčka a najít dostatek potravy.

Zdroj:

Kolektiv autorů. *Agroenvironmentální opatření České republiky 2007 - 2013*

Praha: Ministerstvo životního prostředí ve spolupráci s Agenturou ochrany přírody a krajiny ČR a Ministerstvem zemědělství, 2007

Počet stran 32, str.12 - 21

Kalamita způsobená orkáнем Kyrill

a obnova obecních lesů v okolí Police nad Metují

Z Programu rozvoje venkova byla podpořena obnova lesního potenciálu po ničivém dopadu orkánu Kyrill v roce 2007. Zalesněním zničených lesních porostů žadatele smíšenými porosty má vliv nejen na stabilitu lesa, ale i příznivý dopad na životní prostředí celého regionu a na jeho zlepšení.

Obnova zničených lesů byla provedena v rámci II. osy Programu rozvoje venkova, využitím opatření II.2.4.1 Obnova lesního potenciálu po kalamitách a zavádění preventivních opatření. Žadatelem o podporu byl Dobrovolný svazek obcí Lesy Policka, který předložil projekt pod názvem: Obnova lesního potenciálu po kalamitách. Finanční náklady poskytnuté z Programu rozvoje venkova dosáhly částky 76 056 Kč.

Konkrétní škody

V roce 2007 se přehnal přes lesní majetky ve správě Dobrovolného svazku obcí Lesy Policka orkán, známý pod názvem Kyrill. I když udělal škodu na každém ze svěřených lesních majetků, nejvíce byl poškozen majetek LHC Česká Metuje. Na výměře lesa 62,64 ha došlo z části k **poničení porostů a vzniku holin, částečně šlo o roztroušené vývraty a zlomy** po lesních porostech.

Při posuzování škody bylo zjištěno, že dřevní hmota je značně znehodnocena (zlomy) a došlo ke vzniku nových holin, ke snížení odolnosti porostů a samostatné porosty uprostřed rozlehlých travních porostů (louky) byly rozvráceny úplně. Projekt financovaný z Programu rozvoje venkova řešil **obnovu poškozených lesních porostů LHC Česká Metuje zalesněním – umělou obnovou**. Při obnově bylo použito vhodné skladby dřevin, které byly rozmístěny při zalesnění tak, aby byly obnovené porosty v budoucnosti odolnější a stabilnější proti abiotickým a biotickým činitelům. Pestřejší druhová skladba nahradila zničené smrkové monokultury, což má vliv nejen na stabilitu porostu, ale i příznivý dopad na životní prostředí a na jeho zlepšení.

Využití podpory

Představitel Dobrovolného svazku obcí Lesy Policka, Luboš Binar, který předkládal projekt obnovy a žádost o podporu z Programu rozvoje venkova nám odpověděl na několik dotazů.

Na obou obrázcích jsou patrné pozůstatky způsobené orkáнем, ale rovněž vidíme vzrůstající obnovené lesní porosty.

• Jaké byly Vaše první pocity po katastrofě způsobené orkáнем Kyrill na území vašeho svazku obcí ?

Smíšené, od uklidnění až po marnost. DSO Lesy Policka sdružují pět obcí, takže při prohlídce porostů a vyčíslení škod jsem zjišťoval, s úlevou, že některé lesní majetky jsou postiženy pouze okrajově, bez výraznějších škod. Až při kontrole LHC Česká Metuje, kde bylo zasaženo orkáнем v plné síle a podle toho vypadal i pohled na rozvrácené porosty, se zlomy a vývraty, mně situace připadala hodně neradostná, až marná.

• Hledali jste cesty k obnově a odkud jste zjistili možnost využít podpory Programu rozvoje venkova?

Při likvidaci kalamity a zjišťování velikosti zasažených ploch začalo být jasné, že stávající podpory z krajského úřadu nebo MŽP, které jsme využívali, budou jen nepatrnou finanční kompenzací na náklady při obnově porostů. Zároveň v tom období probíhalo páté kolo akreditace lesních poradců, které jsem absolvoval, a tam jsem získal hodně informací o podporách Programu rozvoje venkova. Mnoho informací o kalamitách a podpoře z PRV bylo předáno i prostřednictvím Sdružení vlastníků obecních lesů (SVOL).

• Jak hodnotíte možnosti financování zničených lesních porostů využitím opatření na obnovu potenciálu lesa po kalamitách (II.2.4.1)?

Když pomínu některé byrokratické střety, které mohou odradit drobné vlastníky od využívání programu, tak určité opatření Obnova lesního potenciálu po kalamitách je jedním z nejlepších programů z PRV pro lesnictví. Mohli jsme využít pro obnovu na daném stanovišti a podle hospodářského souboru širší výběr dřevin, se skutečnými náklady na přípravu ploch, sadební materiál, výsadbu a podobně. Myslím, že to žádný jiný program v této podobě nenabízí. Určitě je velmi výhodný pro drobné vlastníky, kteří přišli o celý lesní majetek, kdy cena dřeva byla velmi nízká a zpracování kalamity značně nákladné. Stejně tak tomu bylo v případech, kdy porosty byly v mladém věku a k tomu povinnost zalesnění do dvou let – tam je podpora, jako kompenzace přírodního neštěstí, velmi důležitá a finančně významná.

• Bude zvolený postup a způsob zalesnění podle vašeho projektu do budoucna odolnější vůči nepříznivým vlivům počasí?

Určitě bude, i když příroda nás umí překvapit. Ale strukturu porostů jsme obnovovali jinak, než tomu bylo u původních, zasažených kalamitou. Použili jsme větší příměs melioračních dřevin a do okrajů porostů jsou vysazeny stabilnější dřeviny.

Revitalizace lesoparku Pintovka v Táboře

Atraktivní část lesoparku Pintovka v Táboře se prostřednictvím podpory dvou projektů z Programu rozvoje venkova stala ještě lákavější lokalitou než dosud. Hezké prostředí lesního parku slouží nejenom relaxaci obyvatel a dětí, ale i k poučení na naučné stezce s 11 tematicky zaměřenými zastaveními mj. také v lesokoutku.

Lesní komplex Pintovka je zařazen do kategorie příměstských a rekreačních lesů. Jako takový je i nedílnou součástí regionálního biocentra. Správa lesů města Tábora, s.r.o. požádala o podporu z Programu rozvoje venkova a v rámci II. osy – opatření II.2.4.2 Neproduktivní investice v lesích předložila projekt **Revitalizace lesoparku Pintovka**. Do projektu byla zakomponována již stávající naučná stezka tak, aby tvořila jeho nedílnou součást. Cílem projektu bylo mimo jiné usměrnění návštěvnosti daného území. S finanční podporou 431 tisíc Kč z Programu rozvoje venkova byly realizovány vycházkové okruhy, odpočinková místa, lavičky, informační tabule, dřevěné hrací prvky pro děti. Projekt zároveň rozšiřuje možnost vzdělání veřejnosti formou nově vybudované naučné stezky s 11 tematicky zaměřenými zastaveními, na kterých se mohou návštěvníci seznámit s jedenácti odbornými okruhy.

V lesoparku vznikla v rámci navazujícího projektu **Lesokoutek Pintovka** malá lokalita, kde může široká veřejnost pozorovat zvěř ve volné přírodě. Nyní jsou v lesokoutku tři kusy zvěře muflonů a dva kusy zvěře jelení (Jelen sika Dybovského). Tímto druhým projektem žadatel v dané lokalitě vytvořil ucelený obraz části životního prostředí v širších souvislostech (přírodní prostředí, lesní zvěř, člověk). Projektem byla posílena rekreační funkce lesa a návštěvníkům lesního komplexu je současně umožněno další sebevzdělávání při poznávání přírodních procesů. Druhý projekt byl podpořen z Programu rozvoje venkova částkou 1 107 556 Kč.

Garantem obou projektů byl Ing. Kalafut, kterého jsme požádali o několik slov.

• Jak jste se dozvěděli o možnosti financovat revitalizaci lesoparku z Programu rozvoje venkova?

Od roku 2004 se dlouhodobě zabývám realizací projektů zaměřených na rozvoj venkova. Část Programu rozvoje venkova, osa II, se pro nás stala jednou z možností, jak v rámci činnosti naší společnosti získat finanční prostředky pro posílení rekreačních funkcí lesa. Dle mého názoru – tato oblast byla v minulosti velmi opomíjena. Proto jsme v roce 2008 s kolegou Ing. arch. Martinem Jírovským, Ph.D (tehdejší místostarostou

Informační tabule - součást prvního projektu revitalizace. Toto zastavení patří mezi nejoblíbenější u dětí, a to díky „Veverce bojovnici“

Rozhledna u Lesokoutku - vybudována v rámci druhého revitalizačního projektu

tu Města Tábora) začali spolupracovat s Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích, konkrétně Katedrou obchodu a cestovního ruchu. Výsledkem byl materiál „Marketingové projekty využití vybraných lokalit Města Tábora“. Ten se pro nás stal základním pilířem pro realizaci nových projektů s cílem zvýšení mimoprodukčních funkcí lesa.

• Podařilo se na základě obou projektů dosáhnout sledovaného záměru a zvýšit návštěvnost městských lesů?

Věřím, že ano. Naše projekty jsou určeny nejen pro „domácí“, ale i pro návštěvníky Tábora, zejména v turistické sezóně. Návštěvnost se určitě zvyšuje i díky tomu, že dalším projektem společnosti je výuka Lesnické pedagogiky a ta je mimo jiné směřována také do oblasti lesoparku Pintovka, čili do míst realizovaných projektů.

• Měla revitalizace lesoparku, zřízení vycházkových okruhů a lesokoutku vliv na zlepšení povědomí veřejnosti o lesním hospodářství v Táboře?

Město Tábor je vlastníkem 1430 ha lesních pozemků a z toho je cca 490 ha zařazeno do kategorie lesů zvláštního určení – lesy příměstské a další lesy se zvýšenou rekreační funkcí. Už z tohoto důvodu si myslím, že naše práce v této oblasti v podvědomí veřejnosti existuje. Jak je hodnocena je věcí další, ale z jedné zahraniční cesty jsem si přivezl zajímavý poznatek: „Nejlepším kontrolorem naší práce je vnímavý občan.“ Sám pro sebe si říkám – pokud to děláme špatně, tak on se někdo „ozve“.

• Co jste osobně od projektu očekával a byla Vaše očekávání splněna?

Očekával jsem snad to, že návštěvníkům našich lesů podáme nové informace, „naučíme je dívat se na les,“ jako na důležitou a nezbytnou složku životního prostředí. Moje očekávání byla splněna – projekt byl přijat, uskutečněn, a při jeho realizaci jsem se setkal s mnoha zajímavými lidmi, kteří mi pomáhali s jednotlivými tématy projektu a v podstatě jsem se i já učil. Čekal jsem i to, že se po uskutečnění projektu projeví to, čemu říkáme „vandalismus“.

Jsem rád, že v tomto směru jsem se spletl. Potom si řeknete, že „udělat“ něco nového pro lidi má smysl. Také proto jsou k realizaci připraveny další projekty, např. Naučná stezka „Nechyba“, oprava turistické lesní stezky „Domečkovovo zátiší“. V podzimní výzvě bude naše společnost podávat další dvě žádosti z oblasti neproduktivních investic (rozhledna Babina a turistická stezka „Pod Pracovskou strán“).

A jaké je vaše očekávání? To už asi čtenář určitě ví.

Pozemkové úpravy

jako účinný nástroj pro ochranu obcí před povodněmi

V poslední době, v důsledku opakujících se povodní, se stále více dostávají do popředí zájmu odborné i laické veřejnosti otázky protipovodňové ochrany sídel i zemědělské krajiny a s tím související retence vody v povodí.

Dnes je již jasné, že k zastavení tohoto trendu a postupnému omezování rizika povodní a jimi způsobených následných škod je nezbytná spolupráce všech, kteří v krajině žijí a hospodaří – tedy vodohospodářů, zemědělců, obcí a krajů, ovšem i ochránců přírody a dalších.

Realizace celé řady prvků a opatření, která mají za cíl zamezit povodním či zmírnit povodňové škody, však velmi často naráží na složité vlastnické vztahy. Pod plánovanými stavbami a díly se nachází velké množství parcel, jejichž vlastníci nemusí vždy s plánovanou realizací či záměrem souhlasit; výjimkou nejsou ani zemřelí či neznámí vlastníci, což situaci dále komplikuje. Je to důsledek obhospodařování půdy, kdy zásahy do krajiny byly prováděny bez respektování vlastnictví k pozemkům.

Pozemkové úpravy ve veřejném zájmu a jako nezbytný podklad pro územně plánovací dokumentaci významně zasahují do rozvoje obcí a napomáhají rozvoji celého správního území obce. Jsou tak velmi významným nástrojem rozvoje venkova.

„K pozemkovým úpravám musíme přistoupit s pokorou a dovolit původním rysům krajiny, aby si nás podmanily“.

Vodohospodářské a protierozní úpravy

Pozemkové úpravy přispívají významně k naplňování místních programů obnovy venkova, především při realizaci **krajinných programů v oblasti úpravy vodohospodářských poměrů**, obnově toků a nádrží, budování protierozní a protipovodňové ochrany území a realizaci systémů územní stability. **Pozemkové úpravy mají významnou motivační hodnotu** pro obyvatele venkova, jsou nenahraditelným předpokladem pro další vygenerování místních iniciativ. Je to cesta obnovy ztracených spojení, navázání násilně přerušovaných či zapomenutých příběhů, jedná se o ožívování míst, která ztratila svá jména, svoji kontinuitu.

Vodohospodářská problematika je v rámci krajiny (a tím pozemkových úprav) zcela zásadní – výsledkem dobře uspořádané a fungující krajiny by mělo vždy být omezení odtoku vody po povrchu půdy, snížení eroze a zachování kvalitní vody ve studnách, pramenech a potůčcích v daném zájmovém území.

Ing. Jaroslav Víték, MBA,
vrchní ředitel Ústředního pozemkového úřadu

Do letošního roku bylo v pozemkových úpravách vybudováno více než 500 ha vodohospodářských opatření

.....a více než 900 ha protierozních opatření

Aktualizace BPEJ

V rámci aktualizace bonitovaných půdně ekologických jednotek (BPEJ), které tvoří nezbytný podklad pro velké množství zákonných opatření, bylo zpracováno VÚMOP, v. v. i. 108 katastrálních území o celkové výměře ZPF 34 937,97 ha a ve spolupráci VÚMOP, v. v. i. a jednotlivých PÚ bylo zpracováno 19 katastrálních území o celkové výměře 6 863,42 ha, z nichž v případě 10 k.ú. pokračuje aktualizace do roku 2012.

Komplexní průzkum půd

V rámci úkolu „Převedení papírových dat Komplexního průzkumu půd do digitální formy včetně doplnění a vyhodnocení vybraného odborného materiálu s následným převodem do formátu publikovaného v informačním systému SOWAC GIS“ – 5. Etapa bylo zpracováno 78 125 sond komplexního průzkumu půd.

Eroze půdy a její monitoring

V rámci úkolu „Statistická ročenka s problematikou vodní a větrné eroze půd ČR“, byly v mapové části formou map prezentovány jednotlivé ukazatele ohroženosti území vodní a větrnou erozí a kategorie vymezené

pro potřeby GAEC 2 a v textové části bylo prezentováno absolutní i relativní zastoupení jednotlivých kategorií mapových ukazatelů v tabulkové i grafické formě. V rámci úkolu „Monitoring náhlých sesuvů půdy a mochné eroze“ byla vytvořena webová aplikace s textovou a geografickou částí. V textové části portálu jsou publikovány popisné informace o evidovaných událostech. V geografické části portálu je prezentována lokalizace evidovaných událostí formou interaktivního mapového zobrazení. Je realizováno oboustranné provázání textových informací s mapovou částí. Stačí zadat adresu: me.vumop.cz

Vzdělávání pracovníků pozemkových úřadů

V návaznosti na § 20 a § 22 zákona č. 139/2002 Sb., o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech, ve znění pozdějších předpisů, bylo realizováno odborné školení pracovníků pozemkových úřadů se zaměřením na pozemkové úpravy:

- celkový počet zúčastněných pracovníků pozemkových úřadů: 52
- počet úspěšně složených zkoušek: 52
- počet vydaných „Osvědčení“: 52

Protierozní a vodohospodářská opatření

Zajímavé projekty v rámci pozemkových úprav

Pozemkové úpravy patří mezi nosné nástroje tvorby venkovské krajiny. A právě kapitola pozemkových úprav patří mezi významná opatření Programu rozvoje venkova. Při komplexních pozemkových úpravách (které jsou podpořeny i z jiných finančních kapitol MZe – např. Protipovodňových opatření) vznikají společná zařízení sloužící k zpřístupnění pozemků, k omezení erozního působení, k odvedení povrchových vod a ochraně před záplavami nebo k utváření životního prostředí.

Pozornost, jaká je věnována této problematice, je umocněna pořádanou soutěží o Společné zařízení roku (již proběhl 5. ročník), kterou organizuje Ústřední pozemkový úřad (Ministerstvo zemědělství) ve spolupráci s Českomoravskou komorou pozemkových úprav.

Hlavním cílem soutěže je seznámit širokou odbornou i laickou veřejnost s rozsahem a úrovní realizace společných zařízení navrhovaných v rámci pozem-

kových úprav. Dalším cílem je také ocenit kvalitně odvedenou společnou práci pozemkových úřadů, projektantů i dodavatelů.

Pod pojmem „společné zařízení“ si lze představit například polní cesty, vodní nádrže, zatravněné průlehy nebo vysazené prvky zeleně. V rámci soutěže jsou společná zařízení hodnocena ve třech kategoriích:

1. Zpřístupnění pozemků;
2. Protierozní a vodohospodářská opatření;
3. Opatření k ochraně a tvorbě životního prostředí.

Některá oceněná díla jsme představili již v loňském roce. V tomto čísle představíme vítězný projekt roku 2011 ze soutěžní kategorie protierozní a vodohospodářská opatření (financováno z kapitoly Protipovodňová opatření) a další dva zajímavé projekty, které byly podpořeny z opatření I. 1. 4 – Pozemkové úpravy Programu rozvoje venkova.

Vodní nádrž Zápověď v k. ú. Šardice a k. ú. Stavěšice

(vítězný projekt roku 2011 ze soutěžní kategorie Protierozní a vodohospodářská opatření)

Vodní nádrž na Šardickém potoce v trati Zápověď na hranici katastrálních území Šardice a Stavěšice byla vybudována jako jedna z prioritních opatření k posílení protipovodňové a protierozní ochrany obce Šardice, v souladu se schválenými plány společných zařízení. Realizací tohoto vodního díla došlo k výraznému snížení kulminačních průtoků v povodí pod nádrží. Doprovodná revitalizační opatření v blízkosti vodní nádrže, a to včetně mokřadního biocentra, se podílejí na obnově a optimalizaci funkčnosti zatečeného systému ekologické stability a rovněž zvyšují estetickou hodnotu intenzivně zemědělsky obhospodařované krajiny.

Pozemkový úřad Hodonín

Autor realizačního projektu: Ing. Pavel Půža, Brno

Dodavatel: Swietelsky stavební s. r. o., České Budějovice

Příklady realizovaných projektů Programu obnovy venkova, podpořených z opatření I. 1. 4 – Pozemkové úpravy

Protipovodňová a proti erozní ochrana – Hájek, obec Blatnice pod sv. Antonínkem

Předmětná stavba v trati Hájek je součástí protierozní a protipovodňové ochrany, řeší bezpečný odvod vody z území do recipientu Svodnice. Vodní nádrž na toku zvaném Hájkový potok je navržena pro akumulaci vody a jako retenční povodňových průtoků. Zahrnuje vlastní úpravu stávající vodní nádrže s vodní plochou 1140 m² a s objemem 1300 m³, nově vytvořený mokřad o rozloze 252 m², rekonstrukci zatrubněného odpadu v délce 250 m, hrazení strže a výsadbu zeleně – 15 stromů a 75 keřů. Realizace stavby proběhla v měsících červnu až září a zkolaudována byla 30. 9. 2009.

Investor: MZe – Pozemkový úřad Hodonín

Dodavatel: Ing. Jaroslav Bachana, Veselí nad Moravou

Realizace společných zařízení v KPÚ Kunvald, okres Ústí nad Orlicí

Výstavba společných zařízení v rámci komplexní pozemkové úpravy v městysi Kunvald řešila mimo jiné obsluhu zemědělských pozemků. Nevyhovující komunikace ohrožovala a znehodnotila vodní eroze. Byla také prokázána potřeba zvýšit ekologickou stabilitu území. Projekt zpřístupnil pozemky stavbou tří polních cest s doprovodnou výsadbou zeleně. Odvodnění vyřešil založením příčných a podélných interakčních prvků a vybudováním protierozní přepážky, která chrání sídlo i území před povodní tím, že zbrzdí a zpomalí odtok vody v období srážkových přívalů. Komplex všech prvků tak vedle zpřístupnění pozemků plní funkci protipovodňové a protierozní ochrany a zvýšil hodnotu krajiny a ekologickou stabilitu řešeného území.

Investor: MZe – Pozemkový úřad Ústí nad Orlicí

Dodavatel: STRABAG, a.s., Hradec Králové

Ministerstvo zemědělství přenáší výstupy vědy a výzkumu v oblasti ochrany krajiny do praxe

V posledních letech je velká pozornost veřejnosti věnována ekologickému zemědělství a souvisejícím otázkám v oblasti bioproduktů, je zaměřena na problematiku udržitelného rozvoje venkovského prostoru a v obou případech jsou sledované oblasti spojeny s finančními programy.

Problematika rozvoje venkovských regionů prolíná několika rezorty, mezi které patří zemědělství, místní rozvoj, životní prostředí, částečně i průmysl a obchod. Tento příspěvek seznámí čtenáře s přístupem Ministerstva zemědělství, kde se uvedeným problematikám dlouhodobě věnuje několik odborných útvarů. Vedle certifikace biofarem, jejichž počet každoročně rychle narůstá, se jedná o vytvoření a spravování systému celé řady dotačních titulů na podporu systému biovýrobků a rozvoje venkova.

Zvláštní postavení však má „Správná zemědělská praxe“, což jsou obecně známá doporučení či požadavky, jak hospodařit s ohledem na ochranu životního prostředí. Celkově lze konstatovat, že je podporována ochrana ovzduší, ochrana vod před znečištěním dusičnany ze zemědělských zdrojů, správná zemědělská praxe dle požadavků IPPC (z hlediska chovu hospodářských zvířat – sestavení a implementace vzdělávacích programů, havarijních a provozních řádů, plánů údržby jednotlivých technologických zařízení, program hnojení, vedení podnikové evidence o spotřebě atp.).

Ministerstvo zemědělství podporuje ekologické zemědělství a rozvoj žádoucích environmentálních aktivit ve venkovských regionech a to nejen aktivitami v rámci Programu rozvoje venkova, ale i podporou činností v oblasti výzkumu, vzdělávání a poradenství.

Výzkum, vývoj, vzdělávání, poradenství jsou důležitou kapitolou v činnostech Ministerstva zemědělství. Rezortní výzkum a vývoj se řídí „Konceptí zemědělského aplikovaného výzkumu a vývoje do roku 2015“ a vycházející ze státní koncepce. Důraz je kladen na efektivnost užití veřejných prostředků investovaných do aplikovaného výzkumu. Realizace předpokládá také navýšení podílu mezinárodní spolupráce ve výzkumu, vývoji a inovacích. V rámci pěti hlavních témat uvedené koncepce je několik z nich vymezených ve vztahu k ochraně krajiny a rozvoje venkova. Jedná se o oblasti:

- ochrana a využívání přírodních zdrojů
- trvale udržitelné hospodaření v krajině
- rozvoj venkova a venkovských regionů.

Výzkumnou činností v oblasti zemědělství, potravinářství, vodního a lesního hospodářství a problematiky rozvoje venkova se v loňském roce zabývalo 7 veřejných výzkumných institucí, 2 státní příspěvkové organizace, dvě desítky soukromých výzkumných ústavů a výzkumná pracoviště univerzit a vysokých škol. Mnoho projektů je řešeno v rámci mezinárodních programů výzkumu a vývoje, jmenovitě v 6. a 7. Rámcovém programu EU a v dalších výzkumných programech.

V roce 2011 došlo k realizaci výzkumných projektů v rámci podpory ekologického zemědělství, které byly zaměřeny například na oblast biotechnických postupů v reprodukci a odchovu prasat, šlechtění ozimé řepky, bezpečnosti cereálních bioproduktů z pohledu mykotoxinů atp. V oblasti podpory rozvoje venkova z hlediska ochrany krajiny byly podpořeny výzkumné projekty zaměřené například na optimalizaci pěstebních postupů při zavádění douglasky do porostních směsí, na zavádění nových postupů pro využití zemědělských surovin, na údržbu trvalých travních porostů v tzv. nevýhodných oblastech, na zlepšení stavu lesních půd, na projekty o vlivu pastvy hospodářských zvířat na půdní vlastnosti, množství a jakost vody a druhovou biodiverzitu v krajině atp.

Bližší informace k výše uvedeným projektům Vám podají pracovníci Odboru výzkumu vzdělávání a poradenství Ministerstva zemědělství.

Restituce zemědělského a lesního majetku

Ministerstvo zemědělství – Ústřední pozemkový úřad vydalo v závěru loňského roku významnou publikaci „Restituce zemědělského a lesnického majetku“. Kniha přibližuje historii a činnost pozemkových úřadů v oblasti restitucí, uvádí řadu konkrétních případů a je doplněna statistickým přehledem realizovaných restitucí.

Úvodní kapitoly jsou zaměřeny na stručné shrnutí informací o vlastnictví půdy v historii naší země, což přispívá k pochopení souvislostí při řešení restitucí po roce 1990. Autoři, JUDr. PhDr. Antonín Kubačák, CSc. a Ing. Karel Jacko, Ph. D., si kladli za cíl podat názorný výklad o oprávněnosti, průběhu a výsledku restitucí zemědělského a lesnického majetku k 1. lednu 2011. Práce se zaměřuje především na právní a věcnou stránku restitucí a přihlíží k celkovým politicko-spoločenským hlediskům opravdu složitějšího restitučního procesu. Restituce byla a je zkouškou právní praxe, co do výkladu i aplikace různorodých právních předpisů, protože nosný zákon, zákon o půdě, se projevil jako nadmíru složitý.

Proto po historickém exkurzu následuje obsáhlá kapitola pojednávající o zákonu o půdě a související legislativě, která objasňuje a vysvětluje jednotlivé restituční případy a jejich řešení z hlediska aplikace práva. Další kapitola je věnována restitučnímu procesu a na řadě příkladů systematicky osvětluje nejruznější varianty řešení restitučních nároků. Třetí a čtvrtá kapitola se týká činnosti pozemkových úřadů a Územního odboru Ústředního pozemkového úřadu. Knihu uzavírá pátá kapitola, věnovaná statistickému přehledu restitucí včetně sumarizujících tabulek celkového počtu restitučních případů a převedené půdy v jednotlivých okresech.

Péče o půdu

- nová podoblast akreditace v poradenství

V současné době zrychlená eroze zemědělských půd vážně ohrožuje produkční a mimoprodukční funkce půd a vyvolává mnohamilionové škody na území měst a obcí. Ty jsou způsobované povrchovým odtokem a smyvem půdy zejména ze zemědělských pozemků. Proto Ministerstvo zemědělství otvírá v poradenství novou podoblast akreditace – péče o půdu.

Eroze půdy ochuzuje zemědělské půdy o neúrodnější část – ornici, zhoršuje fyzikálně-chemické vlastnosti půd, zmenšuje mocnost půdního profilu, zvyšuje šterkovitost, snižuje obsah živin a humusu, poškozují plodiny a kultury, znesnadňuje pohyb strojů po pozemcích a způsobuje ztráty osiv, sadby, hnojiv a přípravků na ochranu rostlin. Transportované půdní částice a na nich vázané látky znečišťují vodní zdroje, zanášejí akumulací prostory nádrží, snižují průtočnou kapacitu toků, vyvolávají zakalení povrchových vod, zhoršují prostředí pro vodní organismy, zvyšují náklady na úpravu vody a těžbu usazenin; velké povodňové průtoky poškozují budovy, komunikace, koryta vodních toků atd.

Nová směrnice o akreditaci poradců

V návaznosti na potřebu řešit maximálně efektivně výše uvedenou problematiku, rozšiřuje nová směrnice o akreditaci poradců č.j. 189941/2011 MZE 17013 ze dne 22. listopadu 2011 oblast zemědělství o novou podoblast – péči o půdu. Poradci zapsaní v Registru poradců MZe (zejména z podoblasti rostlinná výroba) měli již v průběhu roku 2011 možnost připravovat se na specializaci v oblasti eroze půdy a to absolvováním devítidenního odborného kurzu.

Celkem byly v roce 2011 uspořádány oddělením vzdělávání Ústavu zemědělské ekonomiky a informací čtyři tyto devítidenní kurzy, které absolvovalo více než sedmdesát privátních poradců. Kurz byl lektorován pracovníky Výzkumného ústavu meliorací a ochrany půdy, v.v.i., pracovníky VÚT Brno a některými dalšími lektory.

Tři části kurzu

První část kurzu obsahovala teoretické otázky zaměřené na problematiku eroze a její základní příčiny rozšiřování na půdách v ČR. Poradci se naučili pracovat s univerzální rovnicí ztráty půdy, jejími jednotlivými faktory a zkoušeli vypočítat přípustnou ztrátu půdy.

Dále byli seznámeni s geografickým informačním systémem SOWAC – GIS, který tvoří základní zdroj dat o půdě a její ochraně. Hodně času bylo věnováno konkrétním ukázkám realizovaných protierozních opatření v rámci pozemkových úprav a zpracování doporučení pro konkrétní zemědělský podnik.

Druhá část kurzu řešila analýzu ohroženosti vodní erozí v prostředí GIS, přípravu podkladů v odpovědi na žádosti o korekci vrstvy erozní ohroženosti, modely třídění a vyhodnocování žádostí. Účastníci se seznámili s možnostmi programu Janitor při řešení žádostí o korekci vrstvy erozní ohroženosti.

Třetí část kurzu byla zaměřena prakticky. Na konkrétním bloku v postižené oblasti byla posouzena ohroženost erozí a účastníci navrhovali protierozní opatření. Přímou v terénu byla účastníkům předvedena ukázka půdních profilů, ukázka ohrožených půdních bloků a zájemci měli možnost si vyzkoušet terénní měření eroze. Prohlédli si některé prvky protierozní ochrany, například stabilizovanou údolnici, biocentrum, biopásy, terasy, mokřady a vybudovanou protipovodňovou nádrž.

Akreditace poradců

Na závěr kurzu vypracovali poradci samostatnou práci, ve které posoudili erozní ohroženost zadaného půdního bloku a navrhli protierozní opatření. Zpracovali přípravu podkladů pro předávací dokumentaci v programu Janitor. Absolvovali test, který byl zaměřen na projednávanou problematiku. K úspěšnému završení kurzu musí účastníci vypracovat závěrečnou práci zaměřenou na optimalizaci protierozních opatření na konkrétním půdním bloku a obhájit ji před akreditační komisí Ministerstva zemědělství.

Po úspěšném absolvování tohoto posledního kroku budou akreditováni na příslušném pracovišti Ministerstva zemědělství jako **poradci v podoblasti – péče o půdu**.

Josef Sívek, vedoucí oddělení vzdělávání, Ústav zemědělské ekonomiky a informací, Praha

Ing. Jan Vopravil, Ph.D. z Výzkumného ústavu meliorací a ochrany půdy hodnotí půdní profil stanoviště

Skupinová fotografie účastníků jednoho z kurzů privátních poradců, které se konaly na jižní Moravě, v oblasti erozní ohroženosti v katastru obce Šardice

Ing. Václav Kadlec, Ph.D., pracovník VÚMOP předvádí laboratorní simulátor deště Kamphorst, pomocí kterého je možné simulovat určitou intenzitu deště a měřit odplavování ornice na určitém svahu.

Lesy Olomouckého kraje – lesy pro lidi

V říjnu loňského roku připravili lesníci na Výstavišti Flora Olomouc vyvrcholení oslav Mezinárodního roku lesů 2011. Na akci se podílelo celkem 11 subjektů, jejichž činnost souvisí s péčí o přírodu a s hospodařením v lesích Olomouckého kraje.

Akci poskytl záštitu hejtmán Olomouckého kraje Ing. Martin Tesařík a primátor města Olomouce Martin Novotný. Finančně a organizačně byla akce podpořena také Ministerstvem zemědělství a Celostátní sítí pro venkov.

Místem konání se ozývaly především hlasy dětí z 13 přihlášených škol a školských zařízení. Školy se o oslavách lesa dozvěděly už v květnu, kdy byla vyhlášena soutěž „Lesy v Olomouckém kraji – lesy pro lidi“. Soutěž byla jednou z doprovodných akcí k „Oslavám lesa na Floře“ a nakonec se jí zúčastnilo téměř 30 škol z Olomouckého kraje. Pro většinu dětí byly jistě silnou motivací hlavní ceny – v kategorii mateřských škol výlet pro celou třídu do ZOO Olomouc (včetně zajištění dopravy) a v kategorii pro I. stupeň základních škol komentovaná procházka Chráněnou krajinnou oblastí Litovelské Pomoraví (také včetně dopravy).

Část vyhrazenou veřejnosti navštívilo asi 1000 návštěvníků. Na 10 stanovištích lesníci připravili pestrou směsici úkolů a aktivit, při kterých účastníci získali informace o jednotlivých lesních dřevinách, o způsobu jejich určování a o péči o les. Zájemci se dozvěděli, jaký druh stromu jim dle data narození přiřazuje keltský stromokruh, jak vypadá kůrovec, co znamenají značky na stromech v lese, jak a proč lesníci podporují hnízdění ptáků, ale také to, že se některé dřevokazné houby dají jíst a spous-

Oslavy lesa na Floře v Olomouci byly zajímavé pro děti i pro dospělé

tu dalších zajímavostí. Ti, kteří měli chuť soutěžit, sbírali během putování po stanovištích na účastnické listy otisky razítek a za splnění přípravných úkolů získali od pořadatelů drobné dárky.

Účastníci akce se například mohli stát svědky kácení posledních stromů ze 160 let staré kaštanové aleje. Předcházela mu ukázka sběru semen ze stojících stromů, předvedená studenty šternberského lesnického učiliště, kteří tak ukázali způsob péče lesníků o zachování genofondu lesních dřevin. Uzavření kruhu života stromu symbolizovala práce sochaře Jaroslava Pecháčka, který přímo na místě část pokáceného stromu proměnil zručnými řezy motorovou pilou v krásnou plastiku.

Všechny účastníky spojila snaha připomenout obyvatelům kraje, jak vzácným bohatstvím les jako součást krajiny je. Akce se setkala s velkým ohlasem, proto se bude v letošním roce opakovat, a to 12. - 13. 10. 2012 opět na Výstavišti Flóra.

Ing. Roman Šimek, Lesy města Olomouce, a.s.
Ing. Hana Komárková, Lesy České republiky, s.p.

Procházka po českém venkově

Vějíř inspirací úspěšnými projekty PRV

Počátkem roku byl v rámci aktivit Celostátní sítě pro venkov zpracován inspirativní materiál, který slovem i obrazem představuje Program rozvoje venkova, jeho úspěšně realizované projekty a zajímavou formou láká čtenáře k návštěvě regionů ČR.

Od roku 2007 bylo prostřednictvím PRV investováno například do zkvalitnění infrastruktury na vesnicích a malých městech, do rozvoje cestovního ruchu a na činnost začínajících zemědělců asi 51 miliard korun českých, což je přibližně 55 % celkového rozpočtu programu (stav k 31. 12. 2012). Program rozvoje venkova však má mnohem širší dopad a vedle investic do venkovských oblastí a do zlepšení životního prostředí podporuje zemědělské podnikatele, přispívá k zachování kulturních památek a tradic a také umožňuje celkové zkvalitňování a rozvoj životních podmínek na venkově. V letech 2007 – 2013 je určeno na financování zajímavých venkovských projektů celkem 3,6 mld. eur.

Nově vytvořený propagační materiál provede zájemce úspěšnými projekty, které představují rozmanité venkovské oblasti a nabízí inspiraci k vlastním činnostem a výletům v konkrétních krajích. Nevšední a atraktivní zpracování ve formě vějíře je obohaceno krásnými fotografiemi z vybraných projektů.

V souvislosti s propagační úspěšných projektů PRV bude také vyhlášena soutěž (začátek soutěže je stanoven na 2. 4. 2012). Soutěžící může vyhrát víkendový pobyt pro 2 osoby v jednom v publikaci z představených objektů – na Smetanově statku, na statku Heroutice nebo ve srubu Karolína. Bližší informace o podmínkách nalezou zájemci na webových stránkách www.ceskyvenkov.eagri.cz

Environmentální témata

v aktivitách Celostátní sítě pro venkov

Ochrana a údržba krajiny, ochrana půdy, správné využívání přírodního bohatství a další obdobné náměty byly, jsou a v budoucnu budou vhodnými tématy k diskusím v rámci setkávání partnerů Celostátní sítě pro venkov.

V roce 2010 byl realizován projekt „Energeticky soběstačná obec“, v rámci kterého proběhl na území České republiky cyklus seminářů a exkurzí. Přípravené akce byly zaměřeny na šíření informací o zajímavých projektech, zacílených na výrobu energie z obnovitelných zdrojů, na možnosti úspor finančních nákladů, které musí obec vynaložit na nákup energií a na projekty PRV, které zajímavým způsobem přispěly k řešení této problematiky.

Účastníci seminářů měli možnost mimo jiné navštívit některé **bioplynové stanice**, které byly úspěšně zapojeny do života obcí a jsou přínosné pro obyvatele daného regionu. Správně dimenzovaná a realizovaná bioplynová stanice vnáší do života obyvatelů území několik zajímavých momentů:

- je **zdrojem energie**, a to nejenom pro obecní objekty (např. obecní úřady, školy, domovy důchodců), ale i pro podnikatelské záměry (například hospodářské objekty, sušárny, skleníky, kompostárny atp.);
- je **místem, ve kterém je možné zpracovat velké množství zemědělského i komunálního bioodpadu**; tato funkce přispívá k plnění unijních směrnic zaměřených mimo jiné na snižování množství biologicky rozložitelného komunálního odpadu, který je jinak v současné době bez užitku ukládán na skládky; výrazně také napomáhá při vlastní údržbě krajiny (udržovaná krajina podněcuje rozvoji cestovního ruchu);

- je **významným zdrojem financí pro provozovatele**; pokud je provozovatelem zemědělský podnik, který je z podstaty svých podnikatelských aktivit závislý na vývoji počasí a dalších klimatických, veterinárních a ekonomických podmínkách, a tudíž je často snadno „ekonomicky zranitelný“, přispívá pravidelný finanční příspěvek k určité stabilizaci jeho finančních toků;

- **nabízí možnosti pracovního uplatnění** pro obyvatele daného regionu v rámci zajišťování vlastní činnosti bioplynové stanice.

V roce 2011 byl pro partnery Sítě připraven **pilotní seminář/workshop s názvem „Mikrozdroje vodní energie jako součást energeticky soběstačné obce“**. Seminář byl zaměřen

Ing. M. Sedláček, CSc., který je autorem patentu bezlopatkové miniturbíny, přednáší na pilotním semináři.

na informování o možnostech realizace mikrozdroje elektrické energie na malých vodních tocích případně v čistíči odpadních vod. Šlo o informaci o ostrovních provezech s vlastní spotřebou podporující energetickou soběstačnost subjektů v regionu. Energie je vyráběna unikátní bezlopatkovou miniturbínou, která je patentově chráněna. Akce vzbudila velký zájem u partnerů Sítě a **pro rok 2012 je připravován celý cyklus těchto seminářů** ve většině krajů České republiky, kde bude zájemcům názorně prototyp stroje předveden. Bližší informace o jednotlivých seminářích naleznete na stránkách e-Agri v sekci Venkov/ Přípravované akce, případně je možnost zaslat dotaz e-mailem na vera.libichova@mze.cz.

Příklady správného hospodaření

ve zvláště chráněných územích (ZCHÚ)

Ministerstvo zemědělství, Řídicí orgán Programu rozvoje venkova a Krajská agentura pro zemědělství a venkov Jihočeského kraje v souladu s Akčním plánem Celostátní sítě pro venkov uspořádali s Jihočeskou společností pro ochranu přírody a myslivosti v loňském roce seminář „Příklady správného hospodaření v ZCHÚ“.

Zákon o ochraně přírody a krajiny a jeho prováděcí vyhlášky vymezují normy chování ve zvláště chráněných územích. Jsou to území s vysokou přírodní hodnotou a jejich ochrana spočívá v zákazu škodlivých a rušivých činností. Mimo jiné jde např. o umístování staveb, zákaz těžby nerostů, zákaz intenzivního hospodaření a chovu zvířat, zákaz táboření, zákaz sběru rostlin a chytání živočichů apod.

V Jihočeském kraji se připraveného semináře zúčastnili zemědělci hospodařící v ZCHÚ, zástupci místních akčních skupin, obcí a ekologických organizací. Obsah semináře byl tematicky zaměřen na:

1. Agroenvironmentální opatření – úspěšní žadatelé. Příspěvek zacílený na možnosti podpory z prostředků Programu rozvoje venkova - přednesla Ing. Brabcová ze Státního zemědělského intervenčního fondu.

2. Agroenvironmentální opatření z pohledu orgánů ochrany přírody. Prezentace podpory a požadavků dle platné legislativy ze strany ochrany přírody byla přednesena Ing. Klimešem z odboru životního prostředí KÚ Jihočeského kraje.

3. Realizace agroenvironmentálních opatření v zemědělské praxi z pohledu žadatelů – seznámení s platnou legislativou a možnostmi podpory z AEO titulů. Z pohledu zemědělce jako žadatele přednesl Ing. Waldmann, vedoucí AZV Prachatice.

Seminář, který se konal v lesovně Žofín, byl spojen s ukázkou zemědělské techniky

4. Příklady dobré praxe – prezentace úspěšného projektu v daném území + ukázky využití zemědělské techniky. Praktické zkušenosti a příklady úspěšných projektů žadatele Programu rozvoje venkova prezentoval Ing. Veselý ze společnosti Pohoří CD, s.r.o.

Seminář se setkal s pozitivním přijetím zúčastněných a celou akci lze označit za příklad dobré praxe, hodný následování i v jiných krajích.

SOUTĚŽ

Rádi trávíte čas v přírodě a hledáte inspiraci ke svým výletům?
Zapojte se do soutěže **PROCHÁZKA PO ČESKÉM VENKOVĚ**
a vyhraďte jeden z **víkendových pobytů** na statku, farmě nebo srubu.
Za účast v soutěži automaticky získáte elektronickou kuchařku regionálních potravin.
Více informací naleznete na www.ceskyvenkov.eagri.cz

Příjem žádostí na nároková opatření osy II PRV – do 15. 5. 2012

Žádost o poskytnutí dotace na všechna nároková opatření osy II doručí žadatel na formuláři vydaném SZIF pro rok 2012 (k dispozici na AZV a www.szif.cz) do 15. května 2012 na místně příslušnou AZV.

Na opatření zaměřená na **udržitelné využívání zemědělské půdy**, konkrétně na: Dále bude do 15. 5. 2012 probíhat příjem žádostí na **lesnická opatření**, konkrétně:

- II.1.1 Platby v méně příznivých oblastech – LFA
- II.1.2 Platby v oblastech Natura 2000 na zemědělské půdě
- II.1.3 Agroenvironmentální opatření

Žádost o poskytnutí dotace podává žadatel v rámci Jednotné žádosti. Na webových stránkách www.szif.cz je publikována Příručka pro žadatele pro rok 2012 a na webových stránkách MZe www.eagri.cz jsou zveřejněny Metodiky k provádění jednotlivých opatření pro rok 2012, které budou rovněž k dispozici na všech AZV.

- II.2.1 Zalesňování zemědělské půdy – bude možné podat žádost o poskytnutí dotace na péči a náhradu (lze žádat počínaje rokem následujícím po zalesnění, tzn., že mohou žádat ti žadatelé, kteří podali žádost o dotaci na zalesnění v průběhu roku 2011, nejpozději do 30. 11.)
- II.2.2 Platby v rámci Natura 2000 v lesích
- II.2.3 Lesnicko-environmentální platby

Jestliže žadatel doručí žádost o poskytnutí dotace po 15.5., avšak stihne ji na AZV doručit do 25 kalendářních dnů po této lhůtě, nárok na dotaci neztratí. V tomto případě se na příslušný kalendářní rok poskytnutí dotace sníží o 1 % z celkového nároku na dotaci za každý pracovní den, o který byla žádost o poskytnutí dotace doručena na AZV po stanovené lhůtě. Snížení dotace se však neprovede, prokáže-li žadatel SZIF, že k pozdnímu doručení žádosti o poskytnutí dotace došlo v důsledku zásahu vyšší moci.

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

VENKOV - dvouměsíční informační periodikum
Programu rozvoje venkova
Číslo 4/2012
vychází 15. dubna 2012

Vydává: **Ministerstvo zemědělství**
Těšnov 65/17, 117 05 Praha 1
IČO 000204 78
Evid. číslo MK ČR E 20386